

DE KWEKER

HOTELBAAS voor BIJEN

In Groenekan, op steenworp afstand van de spoorlijn Utrecht/Amersfoort, ligt kwekerij Bijenkans van Guido van Rijkom. Een kleine 1000 vierkante meter met maar liefst driehonderd verschillende soorten planten. Allemaal biologisch gekweekt én aantrekkelijk voor insecten. 'Soms tel ik vijftien verschillende vlinders op een dag'.

Kleurrijke borders met daartussen paden. Overall fladderen en zoemen insecten. De kwekerij van Guido van Rijkom 'voelt' als een tuin. Aan de overkant van de sloot, die langs de lengte van de kwekerij loopt, staan koeien loom te grazen in de wei. Aan de andere kant wordt de kwekerij begrensd door een lint van bloemen. "Allemaal eenjarigen", licht Guido toe. "Ik houd ervan iets moois te maken en mensen te overdonderen." Guido's liefde voor planten was er eigenlijk altijd al. "Toen ik zes jaar was, hadden we een buurvrouw met een wilde tuin. Ik vond het prachtig. Havikskruid,

damastbloem, teunisbloem, ik kende ze allemaal!" Op z'n dertiende verhuisde het gezin naar een huis met een grotere tuin. "Daar begon ik met het kweken van bijzondere planten, die ik verkocht aan burens en familie. Ik had zelfs een eigen stempel met Kwekerij van Rijkom erop." Terwijl zijn leeftijdgenoten lp's aanschafte, kocht Guido planten. Hij bezocht tuinen en kwekerijen, spitte catalogi door en bestelde zaden in Engeland. "De planten moesten bijzonder zijn." In die tijd begon hij ook al met het aanleggen van een lijst planten die insecten lokken. ►

Smeulend vuurtje

Toch werd Guido geen kweker ("volgens de mensen in mijn omgeving was daar geen droog brood mee te verdienen"). Hij koos voor een studie sociale geografie en kwam terecht op een kantoor. Maar het vuurtje doofde niet: in 2015 ging hij aan de slag bij Kraaybeekerhof, een biologisch-dynamisch beheerd landgoed in Driebergen, met een eigen kwekerij. Een jaar later, toen het perceel in Groenekan beschikbaar kwam, kon hij zijn droom verwezenlijken: een eigen kwekerij met planten die aantrekkelijk zijn voor vlinders, honingbijen, wilde bijen, dag- en nachtvinders, hommels en andere insecten. Maar ook voor vogels, zoals puttertjes en vinkjes, die de zaadjes uit de uitgebloeide bloemen van kaardenbol pikken.

"Het mooiste aan mijn vak is het ervaren van de schoonheid van planten. Neem een plant als zeekool, *Crambe cordifolia*. Bij het zien van die enorme hoeveelheid witte bloemetjes aan één plant krijg je een feestgevoel."

De naam Bijenkans lag voor de hand. "De aangrenzende tuinderij heet 'n Groene Kans' en de zelfoogsttuin die ook op het terrein ligt, draagt de naam 'Kansrijk'. Zo zijn er drie kansen bij elkaar."

Het perceel - al decennia lang als landbouwgrond in gebruik - is opgesplitst in 36 bedden van 1,2 x 8 meter. De grond is extreem luchtig: je hand verdwijnt er gemakkelijk in. "Het is humusrijke zandgrond, ik besteed er veel zorg aan. We spitten niet en betreden de bedden zo min mogelijk. Soms heb ik niet eens een schepje nodig als ik planten in de grond zet."

Niet alle planten voelen zich thuis in de wat zure en bovendien vrij natte zandgrond. "Veel *Eryngium*-soorten kwijnen hier weg: die houden van kalkrijke, goed doorlatende grond. Maar er blijven meer dan voldoende soorten over die het wel goed doen." Alleen de eenjarige kweekt Guido in pot, vrijwel alle andere planten staan in de volle grond. "Ik heb geen beregeningsinstallatie", licht hij toe als we een gieter passeren. "Ik begint de planten die net gescheurd zijn. Verder geef ik nauwelijks water. Ik gebruik veel compost en bemest niet. Daardoor kunnen mijn planten tegen een stootje."

Acceptatie

Behalve vaste planten en een- en tweejarigen, kweekt Guido ook enkele soorten bloembollen, wat heesters en een paar rozen, waaronder *Rosa filipes* 'Kiftsgate'. "Als jongen was ik al onder de indruk van de enorme groei-kracht van deze rambler en z'n wolken met witte bloemen. Daarom heb ik 'Kiftsgate', die aantrekkelijk is voor bijen, ook op de kwekerij geplant."

Alles wordt biologisch gekweekt. "Je moet met de natuur meebewegen, er niet tegen vechten. Zo was ik op een stuk van de kwekerij veel tijd kwijt met schoffelen. Op een gegeven moment ben ik daarmee gestopt. Nu heeft gras dat deel overgenomen en dat werkt daar prima. Het gaat ook om acceptatie; je moet niet meteen in de stress schieten als iets anders verloopt dan je had gepland. Dan staat er maar wat onkruid, dan zit er maar een slak. Zolang het niet uit de hand loopt, ga ik daar relaxed mee om."

Hoewel Guido ook cultivars in z'n sortiment heeft,

kweekt hij het liefst wilde, botanische soorten. "Die zijn over het algemeen sterker." Natuurlijk is het belangrijk dat er veel insecten op afkomen. "Ik houd een lijstje bij met waarnemingen en bekijk lijstjes van anderen. Op de kwekerij kan ik precies zien welke planten eruit springen. Soms moet ik me een weg banen door wolken bijen, vlinders en hommels!" Als Guido een jaar nauwelijks insecten op een plant heeft gezien, gaat hij uit het sortiment. "Vorig voorjaar had ik *Erysimum allionii* (siberische muurbloem) gezaaid, een kruisbloemige. Kruisbloemigen zijn vaak heel aantrekkelijk voor bijen, maar op de prachtige oranje bloemen van deze *Erysimum* heb ik nog geen insecten gezien."

Planten die Guido altijd op de kwekerij heeft staan zijn *Origanum vulgare* (wilde marjolein) en *Phacelia tanacetifolia* (bijenvoer). "Dat zijn echte toppers. Ze trekken meerdere soorten insecten aan. Het is enorm fascinerend, de hoeveelheid nectar verschild bijvoorbeeld over de dag. Op boekweit zie ik alleen in de vroege ochtend bijen. Siertabak (*Nicotiana sylvestris*) is ook leuk, die lokt nachtvinders."

Bodem als basis

"In een tuin werk je standaard tegen de natuur in door soorten te planten die je mooi vindt en andere weg te halen die je liever niet wilt. Eigenlijk is een tuin een wensbeeld, waarin het draait om geur, kleur, structuur en vorm. Ik zet in op een extra dimensie: zoemend en fladderend leven! Ik kan uren naar deze dynamiek kijken. Behalve insecten, zie ik hier ook ringslangen en veel soorten roofvogels. En woelmuizen die gangen graven ... Dat laatste is vervelend, maar geen ramp. Ik heb daardoor wat uitval, wat jammer is. Maar dat is alleen in het voorjaar. Je kunt het ook accepteren, dan wordt het leven een stuk makkelijker." Heeft Guido nog andere adviezen voor tuiniers? "De bodem vormt de basis. Beroer die zo min mogelijk, spit alleen als het echt nodig is. En voeg veel compost toe, dat stimuleert het bodemleven. Blote grond is dode grond. Daarom breng ik in het najaar een mulchlaagje van compost aan op de lege bedden en dat dek ik weer af met grof materiaal. Gebruik geen mest en laat vaste planten helemaal afsterven. Knip bovengrondse plantdelen pas in het voorjaar af. Vogels en andere dieren gebruiken ze in de winter als schuilplaats. En zorg voor voldoende diversiteit. Het is een uitdaging om het hele jaar door bloeiende planten te hebben, van krokussen en botanische tulpjes in het voorjaar tot asters en *Salvia uliginosa* in het najaar. Dan zie je nog laat in het jaar hommels!"

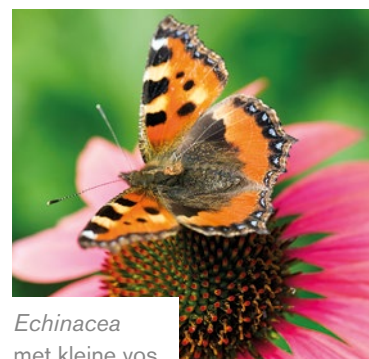
Iedere tuin is geschikt voor bijen en vlinders, zegt Guido. "Als een hotelier moet je het je gasten naar de zin maken door zoveel mogelijk aan hun behoeftes te voldoen. Dat betekent de juiste bloemen, een insectenhotel, rulle aarde voor de zandbijen, voldoende beschutting, rommelhoekjes en zon. Veel mensen hebben een obsessie voor netjes. Ik zeg: laat blaadjes en afgestorven planten in het najaar gewoon liggen. Het maakt tuinieren zoveel leuker!" ►

Tekst Hester van Gent

Beeld MHGP/Modeste Herwig

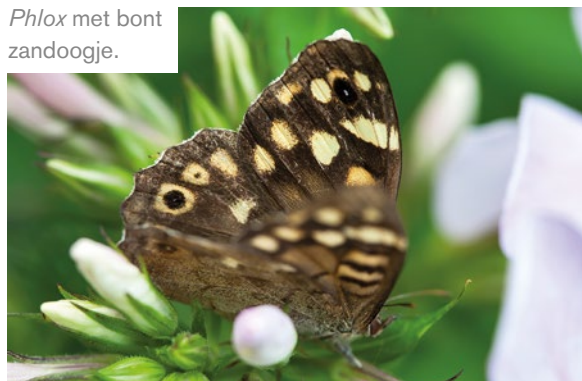

Grazende koeien
aan de overkant.

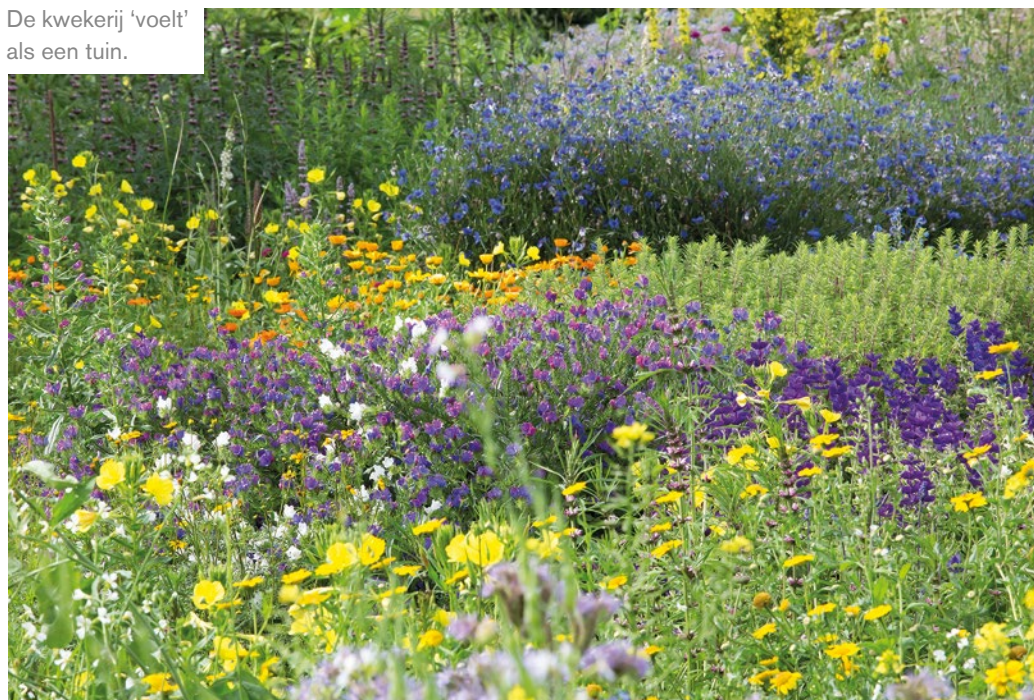
Echinacea
met kleine vos.

Phlox met bont
zandoogje.

Guido wiedt tussen
de jonge aanplant.

De kwekerij 'voelt'
als een tuin.

De planten krijgen zo
min mogelijk water.

***Origanum vulgare* (wilde marjolein)**

'Bloeit met trossen roze, rode, witte of paarse bloemetjes. Verlangt goed gedraineerde, kalkhoudende grond. Misschien wel de allerbelangrijkste bijen- en vlinderlokker! Mooi met *Achillea* of *Salvia*.' Vaste plant, volle zon. **Hoogte:** 30-60 cm; **bloei:** juni-sep.

***Phacelia tanacetifolia* (bijenvoer)**

'Makkelijk te zaaien bijenmagneet met massa's lavendelblauwe bloemen. Zet er een stoel bij en je kunt urenlang kijken naar bijen- en hommels. Zet hem niet te droog. Prachtig met boekweit.' Eenjarig, volle zon/halfschaduw. **Hoogte:** 60-80 cm; **bloei:** mei-sep.

***Leonurus sibiricus* (sibirisch hartgespan)**

'Schitterende, snelgroeïende plant met lilaroze bloemen in kransen rondom de stengels. Er komen zwermen hommels op af. De gedroogde bladeren worden als rustgevend middel gebruikt. Voorkeur voor zanderige grond.' Eenjarig, volle zon. **Hoogte:** 70-150 cm; **bloei:** juli-sep.

***Scabiosa atropurpurea* (schurftkruid)**

'Roze bloemhoofdjes met lichte honinggeur die vlinders lokken. Goede snijbloem, laat je niet misleiden door de naam! Houdt van voedselrijke, kalkhoudende grond.' Een- of tweejarig, volle zon. **Hoogte:** 50-60 cm; **bloei:** juni-okt.

***Reseda alba* (witte reseda)**

'Rijk- en goed doorbloeïende plant. Op de slanke pluimen vol witte bloemetjes komen veel bijen af. Ze geuren aangenaam naar wat volgens mij het best valt te omschrijven als 'oude-dametjes-parfum'. Kan op droge, zanderige grond.' Een- of tweejarig, volle zon. **Hoogte:** 60-90 cm; **bloei:** mei-okt.

Leonurus cardiaca (hartgespan)

'Een oud geneeskrachtig kruid, dat vroeger bij hartproblemen werd toegepast. De fijne, lichtroze lipbloemetjes staan in kransen langs de stengels en zijn in trek bij bijen en hommels. Het blad is mooi handvormig. Voor voedselrijke grond. Vast, volle zon/halfschaduw. **Hoogte:** 50-180 cm; **bloei:** juni-sep.

Hesperis matronalis 'Alba' (witte damastbloem)

'Mijn absolute favoriet! Een luchtige plant met wolken witte, bijna lichtgevende bloemen. Plant ze in een grote groep, liefst tegen een donkere achtergrond. Ruikt heerlijk, vooral 's avonds. Zeer in trek bij (nacht) vlinders. Vruchtbare, niet te droge grond.' Tweejarig tot vast, halfschaduw. **Hoogte:** 70-110 cm; **bloei:** mei-juli.

Allium schoenoprasum (bieslook)

'Meestal komt bieslook niet in bloei omdat het finge knipt in de sla verdwijnt. Laat eens een pol doorschieten; bijen en hommels adoreren de mooie, purperen bloemen. Doet het prima in pot. Houdt van niet te droge, voedselrijke grond.' Vast, volle zon. **Hoogte:** 15-40 cm; **bloei:** mei-juli.

Salvia uliginosa (salie)

'Hoge salvia die doorbloeit tot de vorst. Een schitterende effectplant met donkergroen blad en hemelsblauwe bloemaren op lange stelen die bewegen in de wind en niet snel omvallen. Zeer in trek bij hommels. Vast, volle zon. **Hoogte:** 150-200 cm; **bloei:** 8-11. *

ZELF KIJKEN

Je vindt kwekerij Bijenkans linksachter op het terrein van biologische tuinderij 'n Groene Kans, Groenekanseweg 142 in Groenekan. Tot eind oktober open op vrijdag (10-17 u) en za (10-15 u) en op afspraak (06 26708893; guidovanrijkom@tiscali.nl). Zie voor markten en evenementen www.bijenkans.nl. Op za 2 juni doet Guido mee met de Velt Ecotuindagen (www.velt.nu).